

A remény felé

Végel László korai munkáiról

A napokban újraolvastam Végel László két korai könyvét. Az 1969-ben megjelent *Szítkozódunk, de szemünkből könnyek hullanak* című, összesen hat elbeszélést tartalmazó kötetét, valamint az ugyanakkor kiadott *A szenvedélyek tanfolyama* című regényét az írónak. Ez utóbbi az 1968-as regénypályázat megvásárolt pályaműve. Ritkábban emlegetett könyvei ezek Végel Lászlónak. Pedig jól igazítanak el az író korai munkái között. Úgy látszik, Végel maga is életműve háttérében látja a helyüket, hiszen az *Újvidéki trilógia* címen 1993-ban megjelent könyvébe egyiket sem vette fel, holott – nemcsak időrendben – ott van a helyük a trilógia első és második része, az *Egy makró emlékiratai* és az *Áttüntetések* között, márcsak azért is, mert átmenetet képeznek a makró-regény és a filmregény között. A két könyv újraolvasása során megerősítést nyert, hogy mindkét könyvben a makró világa folytatódik, sőt akár az is mondható, hogy mindkét könyv a makró-regény peremén született. A makró-regény befogadástörténetének, főként a nyílt és rejtett ellenállásoknak köze lehetett ahhoz, hogy Végel novelláiban és a regényben is a makró poétikáját igyekezett érvényre juttatni, annak hőseit élte tovább, az ott felvetett kérdéseket folytatta; válaszdásra majd a trilógia két további könyvében vállalkozik, amikor az első könyvekben is ott rejő prófétai attitűd erősödik fel, főként persze az *Eckhart gyűrűjében*. A korai művekhez képest újat majd az *Áttüntetések* hoz, amelyben az elbeszélés és a képi világ átjátszása egymás szűrőjén akár a kísérletezés felé is elmozdíthatta volna Végel írásmódját. Ám Végelt fogva tartotta részint a 68-as diáktüntetések leverő tapasztalata, részint pedig, ami újdonságot jelentett Végel szerzői gondolkodásában, a történelem. A történelmi emlékezet és a diáktüntetések viszonylagos csődje vezeti majd el Végelt a próféta-ság megtapasztalása felé. A makróregényben megismert, majd az *Áttüntetésekben* más néven megjelenő hősök most feladat

előtt állnak, át kell törni a színdarabbal, a filmmel szembeni ideológiai és politikai ellenállásokat, miközben a háttérben a 41-es katonai bevonulás képei, valamint a 68-as történések árnyai látszanak. Itt már nagyobb a tét, az ifjúkori akarásnak részint a jobbítás, részint a történelem megértése ad távlatot. Ennyiben különbözik az *Egy makró emlékiratai*, a novelláskötet, *A szenvedélyek tanfolyama* című regény, e három korai mű és az *Áttüntetésekkel* felfedezett, majd a későbbiekben kamatoztatott világvértés és poétika. Ezért mondható a két szóban forgó mű átmenetinek, az átmenetiség jellemzőivel mind a megformálás, mind a nyelvhasználat és beszédmód vonatkozásában. Ugyanakkor a későbbi művek visszahatása is jól érzékelhető e két korai munkán; ma másként olvassuk a korai munkákat, már látható, hogy hová, merre vezetett az ott megkezdett út, s az is látható, hogy minek nincs folytatása a későbbiekben.

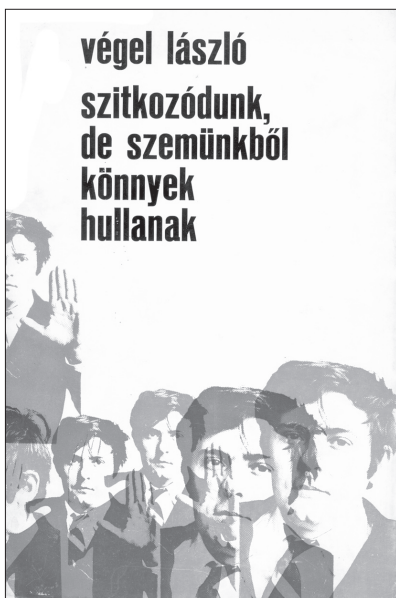
Ezért jó néha régi könyveket kézbe venni, fellapozni és újraolvasni, már csak azért is, hogy felidézhetők legyenek a régi olvasás emlékei, ha felidézhetők, és arra is válasz kapható ily módon, hogy a régi, mondjuk a megjelenéssel egyidejű olvasás nyomai mennyiben bizonyultak tartósaknak az elmúlt évek során, és mennyiben mosódtak el. A régi könyvek olvasói bejegyzéseket tartalmaznak, aláhúzásokat és lapszéli jegyzeteket, sok közülük ma már megfejthetetlen; nyilván az első olvasáskor nagyon időszerű margináliák vesztették el jelentésüket az elmúlt évek során...

Így történt Végel László novelláskötetével és második regényével; fűződnek hozzájuk tartós olvasásemlékek, elég sok a mostanára kiürült bejegyzés és jel a régi könyvek lapjain. Feltűnő azonban, hogy az olvasásnak jóval kevesebb jele maradt fenn, és jóval kevesebb olvasható ma is, mint a két évvel korábban kiadott *Egy makró emlékiratai* című regény lapjain. Bizonyosan azért, mert amit a makró-regény olvasójának a világvilágismeret tárgyában feltárt a novelláskötetben és a vele egy időben jegyzett másik regényben, *A szenvedélyek tanfolyamában*, inkább megerősítést mint folytatást nyert. Végel a makró-regény és az *Áttüntetések* közötti időszakban készült írásokban az itt említett két könyvvel és az akkoriban írott esszéikben meg vitairatokban részint írói gyakorlatát alapozta meg, részint pedig egész későbbi munkásságában jól felismerhető tapasztalatait rögzítette, elsősorban azt, hogy számára, az író számára, a világgal való szembenézés s ennek a szembenézésnek nyelvi lecsapódásai nyitottságot feltételeznek, mégpedig nyitottságot az irodalmon túlra, amiben nem nehéz felismerni Sinkó Ervinnek egyetemi előadásain oly sokszor emlegetett paradoxonát az irodalomról, amely nem akar irodalom lenni. (Nem véletlenül múltott hivatkozás, hiszen a regényben megjelenő Zolnai nevű idős tanár képében és szóhasználatában nem nehéz ráismerni Sinkó elmosódó arcéle...) Ady

volt Sinkó örökös példája, az ő költészetén bizonygatta paradoxonának igazát. Végel első könyvei is úgy irodalmak, hogy nem akarnak irodalom lenni, legalábbis nem a szónak kizárólagosan esztétizáló és poétizáló értelmében.

Ezzel a három könyvvel Végel László irodalmának első szakasza zárult le, az is mondható talán, hogy az ifjúkori művek szakasza. Össze is tartozik a három könyv, nemcsak azért, mert bennük a hősök ismétlődnek, ugyanazok a jelenetek alig különböző beállításban többször előfordulnak, közben az első személyű elbeszélői nézőpont alig változik, hanem azért is, mert ezekben a könyvekben fogalmazódik meg a Végel László későbbi könyveiben oly hangsúlyossá váló igazságkeresés és moralizálás, nemegyszer a forma, sőt a beszédmód rovására. Végel az ifjúkori művek idején nem, és a későbbi könyvekben sem tartozott a mívésséggel bajlódó vagy hivalkodó írók sorába, a forma, ahogyan Koncz István verse mondja, inkább ellenére, mint segítségére volt. Kevesebbet törődött írásai egészének, vagy éppen mondatainak megformálásával, sokkal inkább törődött a mondanivalóval, s ami ezzel mindig együtt jár, a tétellel, a kifejezendő igazsággal és ítélettel. Hogy ennek ellenére a korai művek nem a próféta megszólalásai, bár Végeltől nem áll túl messze a próféta emelkedettsége és magasra emelt tekintete, annak tudható be, hogy az első könyvekben mindenekelőtt történeteket adott elő, az egyes szám első személyvel, ezenkívül a vallomásosság jegyeivel hitelesített történeteket, és ezek a makró, Kole, Jasmina, Aszódi, Körösi Zoltán és még sokan mások összefüggő, egymást erősítő vagy romboló történetei, megírásuk és kiadásuk idején időszerrű történetek voltak, szorosan összefüggtek nagyobb, gyakorta országos jelentőségű megtörténésekkel, akár az is állítható, hogy azoknak visszhangjai és lenyomatai voltak; Végel hőseinek viselkedésében és szavukban, érzésükben és gondolatukban országos méretű történések hallatszottak, néha távolabbról, néha közelebről. Hősei némelyike, kevesebben, részévé vált ezeknek a történéseknek, a legtöbben azonban lemaradtak róluk, lekéstek, és így kívül maradtak, holott közük lehetett volna a történésekhez. Kívülmaradásuk élethelyzetükből is következett, abból elsősorban, hogy valamennyire a kivételezettek helyzetében éltek, legtöbbször céltalanul, csupán a pillanatnak adózva. Zenét hallgattak, táncoltak, öltözködtek és szépítkeztek, sokszor ágyról ágyra jártak. Nem mondhatók bűnösöknek, de ártatlanoknak sem mondhatók, nem fojtogatta őket a kettősség, a semmittevés és a cselekvés kettőssége. Belül voltak a rendszeren, legtöbbször gazdag szülők gyerekei, mások alkalmanként jutottak munkához, ugyanakkor kikívánczoltak ebből a helyzetből, egyre távolabb innen, így aztán társaságuk jobbik fele a szökést választotta, egyszerűen azért, mert úgy

izgalmas. Az első személyű elbeszélő talán az egyetlen közöttük, aki kínosnak érzi a semmire sem kötelező és semmit sem vállaló élethelyzetet, de ő maga sem tud a bűvös körből kitörni, belül marad, még ha kísérletet is tesz kilépni innen. Ő az egyetlen, aki legalább elmegy a tüntetések akkora már üresen maradt színhelyére, ő az egyetlen, aki megszökik a minden kényelmet nyújtó villából, nem fizeti meg a részvétel árát, így ártatlan maradhat. Bizonyos, hogy a szökés gondolata foglalkoztatja állandóan, tiszteli a törvényszéki bírót, aki mindent feladva, családot és munkahelyet; a biztos életmód helyett a szökést választja, Kolét tartja a legjobb barátjának, aki a vándorló életet kedveli, és aki a bűn elkövetésétől sem riad vissza. Ám amikor a kötet utolsó, *Az ártatlanság ára* című elbeszélésben az életrajzát kellene elmondania, rájön, nincs életrajza, majd a további faggatózásra apró jelenetekről számol be, találkozásokról, esetekről, futó kalandokról, ám ebből nem áll össze az életrajz. Lehetséges, majd csak akkor kezdi élni az életrajzát, ha megszökik a villából, ahová, mintha letartóztatták volna, autóval viszik, jótartják, és maga is él a villa nyújtotta bőséggel, lánnyal, étellel, itallal, zenével. Valamit felkínáltak neki, nem is akármilyen színvonalon, ám ő nem fogadja el a permanens nyaralás esélyét, megszökik a villából, és szökés közben arra gondol, hogy most már neki is van életrajza, van valami, amire büszke lehet. A *Szökevény járt köztünk, és virággal ment tovább* című elbeszélés hőse, Körösi Zoltán bíró is a szökést választja, ő az elbeszélés címében szereplő „szökevény”, aki mindent elhagy, de elhagyja a tengerparton időző fiatalok társaságát is. Magára marad, de további útját már nem követi az elbeszélő, csak elbocsátja, mégpedig virággal, hiszen boldog embernek tartja. Mindebből jól látható, hogy Végel László korai elbeszéléseiben állandóan válaszut elé állítja hőseit, ám kevesen vannak, akik választani tudnak és mernek, legtöbbször a viszonylagos jólét mellett kötnek ki, a jólétet pedig nem maguknak, másoknak, legtöbbször a gazdag szülőknél köszönhetik. Választásra készítetik hőseit a külső események is. Ne feledjük, a kötet 1969-ben jelent meg, a sikertelen 68-as diáktüntetések közvetlen közelében, és Végel László, mint későbbi munkáiban is legtöbbször, az éppen időszerű eseményekre utalva írta meg elbeszéléseit. Valami fontosat akart és tudott mondani, maga is fiatal lévén, az akkori fiatalokról, akikben egészen nyilvánvalóan a saját kételyeit, saját választását, saját döntéseit fogalmazta meg. Élesben játszódtak akkor a történetek, és élesben kellett rájuk válaszolni. Ezért futnak ki Végel korai elbeszélései a bűnre és ártatlanságra, a vállalásra és árulásra, tiltásokra és titkokra, szerelemre és csalatkozásra, mindarra tehát, amiből életrajzok íródhatnak, a kort dokumentumként őrző életrajzok. Domokos Mátyás egyszer azt kérdezte, a mai regényekből mit tud vagy tudhat majd meg a mi időnkől

néhány évtized múltán a kései olvasó? Persze bizonytalan, hogy egyáltalán olvasnak-e majd a távoli jövőben regényeket, az is bizonytalan, hogy a kései olvasó éppen az elmúlt kor képét keresi-e a regényekben, lehetséges, másra lesz éppen kíváncsi. Abban azonban nem lehet kételkedni, hogy közvetve vagy közvetlenül, legtöbbször áttételesen, hiszen irodalomról, nem másról van itt szó, még akkor is, ha ez az irodalom nem akar irodalom lenni, a kor rányomja bélyegét az irodalomra. Végel László korai elbeszéléseire, de a két korai regényre is, mégpedig nagy nyomatékka az azóta már legendává alakult 68. Ha valakit érdekel a legenda előzménye, vegye kézbe Végel *Szitkozódunk, de szemünkből könnyek hullanak* című, máskülönben ritkábban emlegetett elbeszéléskötetét, megláthatja, miből lett a legenda. S vegye elő *A szenvedélyek tanfolyama* című regényt, megláthatja, mi van a legenda hátterében, milyen erők voltak akkor mozgásban, és azt is elolvashatja, milyen zászlók és feliratok alatt vonultak akkor az utcára a diákok, illetve töltötték idejüket az egyetemi karok lefoglalt előadótermeiben...

A szenvedélyek tanfolyama egyenes vonalú elbeszélés, a makró-regényből részben már ismert, a novelláskötetben már előjött hősökkel, nemegyszer azonos helyszínekkel, kalandos utazással, és – mintha ez így egészen természetes volna – csalatkozások és csalások egész sorával. A makró-regényből vagy a novellákból már ismert társaság, miként a *Szőkevény* elbeszélésben is, a tengerparton időzik, nyaralnak, fürdőznek és italoznak; nem igazán érzik jól magukat, csak úgy tesznek, mintha élnék világukat, s akkor a szálló portása levelet ad át az éppen oda érkező első személyben

megszólaló regényhősnek, aki döbbenettel olvassa a hazahívó sorokat, mert egyik otthon maradt társuk, a jobbak közül való, ahogyan az elbeszélő szavaiból kiderül, börtönbe került, tárgyalásra vár, mert rálőtt az idősödő magas rangú politikusra, aki szemet vetett a fiú menyasszonyára. A többiek is elolvassák a levelet, tanácskoznak, és úgy döntenek, megszakítják a nyaralást, hazautaznak, hogy a bajba keveredett társuknak, ha kell, segítségére legyenek. Nem egészen egyöntetű a döntés, vannak, akik szabódnak, nem is kelnek másnap reggel mindannyian útra, s akik útra kelnek, azokban ott motoszkál a kétely, hogy vajon értelmesen választottak-e... Hosszú az út a tengerparttól Nagyhalomig, amit az elbeszélő falunak mond következetesen, holott leírásai szerint igencsak városias ez a poros falu, hiszen börtöne van és bírósága, főutcája és iskolái; az egyik nevezetessége a falunak az az idősödő tanárember, akit majd meglátogat a regény elbeszélő hőse, aki történetesen a bajba keveredett társuknak mentora volt, de itt van az ügyvéd is, aki vállalta a bajbaesett védelmét, egész stratégiát dolgozott ki, miként enyhíthetne a fiúra leselkedő büntetésen... Nagyhalom tehát városiasodó falu, amit azért is érdemes hangsúlyozni, mert ezáltal a regényterek átmenetisége erősödik fel, hiszen az egész hazafelé vezető utazás nagy tereknek a belátása, éles ellentétben a kétes vállalkozás, nem utolsósorban az elkövetett bűntény és a faluvá degradált helyszín történéseivel. Végel jól tette, hogy ilyen éles fényben mutatta meg az átmenetiség térbeli és időbeli változatait, hiszen regényének hősei, mind sorra, átmeneti élethelyzetben vannak, nem gyerekek már és nem is felnőttek, valahol a két életszakasz között léteznek, igyekeznek ezt az átmeneti életszakaszt minél terjedelmesebbé tenni, ezért az utazások, ezért a csak egy-két napra szóló tervek, ezért a változatosság örökös keresése, ezért a kaland és a száműzetés vállalása, ezért a gyorsan múló szerelmi fellángolások. Végel regényhősei nemcsak megélik az átmenetiséget, hanem keresik is, szándékosan tartósítják, hiszen ezáltal a látszatot, a létezés látszatát igyekeznek tartalmassá tenni. A regény idejében azonban feladat előtt állnak. Nem tudják egészen pontosan megfogalmazni, mi is ez a feladat, nem tudják, miben és hogyan lehetnének segítségére bajba keveredett társuknak, csak annyit tudnak, legalábbis az első pillanatban, hogy a tengerparti nyaralásból vissza kell térniük a történések helyszínére, és útnak is indulnak. Útközben azonban lassan fogyatkozik a társaság, vannak, akik másfelé veszik az irányt, vannak, akik egyszerűen eltűnnek. Persze, akik távoznak, nem kevés büntudattal teszik, és akik maradnak, nem kevés bizonytalansággal és kétellyel maradnak. Aztán nagyon kevesen térnek vissza Nagyhalomra, egy-két lány és fiú, közöttük az első személyben megszólaló regényhős, akiben – éppúgy mint társaiban – ott motoszkál a kétely, hogy tehet-e

valamit, és amit tesz bajbajutott társa érdekében, vajon helyes cselekedet-e. Valójában az ártatlanság és a bűnösség dilemmája ez, és végül is megoldhatatlan dilemma. Nem beszélve arról, hogy a falu közössége szinte egybehangzóan elítéli a lövöldöző fiataalt, nem igazán érdeklődik a tett oka iránt. Mintha senki nem figyelt volna fel arra, hogy mi is adta a fiú kezébe a fegyvert. Végel nem általánosít, de egészen a hatvannyolcas feliratok és jelszavak jegyében írja le a magas rangú politikust, aki – bár közvetlenül nem jelenik meg a regényben – az áldozat szerepében tetszeleg... Általa nevezi meg Végel a falu életének vörös burzsoázia névvel illetett rétegét, azokat, akik ellen a diáktüntetések annak idején kirobbantak. Majd úgy csendesedtek el, ahogyan *A szenvedélyek tanfolyamának* hősei lassan lemaradoznak, ahogyan lemorzsolódik a társaság. Ki ezért, ki azért marad le, ám mindannyiukban ott működik a belátás, amit a regény első személyű hőse fogalmaz meg: „mindannyian árulók vagyunk, de nem a magunk törvényei szerint lettünk árulóvá...” Nem megoldás ennek belátása, ahogyan nem volt megoldás a kéjelgésre vágyó elvtársra leadott lövés sem... Végül is rájönnek, amit az ügyvédnél tett látogatás során az elbeszélő én fogalmaz meg, hogy „a látnokokat és a gyávákat néha csak egy hajszál választja el egymástól”. Amit, ezt a hajszálnyi különbséget, „mi – mondja a regényhős – nyugtalan gyerekek, izgatott, csillogó szemünkkel nem tudunk észrevenni”. Az ügyvéd agyafúrt tervet dolgozott ki Béla védelmére, ezt végül is Béla társai támogatják, és ígéretet is tesznek az ügyvédnek, hogy meglátogatják Bélát a vizsgálati fogságban, és megkísérlik józanságra inteni. Majd elkövetkezik a látogatás ideje, s amikor a regény első személyű hőse másodsorra is látogatást tesz Bélánál, közöttük alighanem a felnőtttség felé vezető párbeszéd zajlik, aminek során Béla mondja ki, hogy „Ebben a siralomházban kijártam egy tanfolyamot. A szenvedélyek tanfolyamát.” Béla keményen fogalmazott, majd tovább zajlik a párbeszéd, hogy végül, amikor a milicista közli, hogy lejárt a látogatás ideje, még annyit mondanak egymásnak, gazdagabbak lettek, mert megtalálták a reményt, s akkor az első személyű elbeszélő felsóhajt: „Milyen hosszú az út idáig.” De nem ezzel ér véget a regény, még egy rövid fejezet van hátra. Benne az én-elbeszélő szobájában előveszi a kis Berettát: „Bélának is ugyanilyen fegyvere volt.” Csempészekről vették, évekkal ezelőtt a fővárosban. Az elbeszélő letörli a fegyverről a port, majd visszateszi a fiókba. Ennyi. Amaz használta a fegyvert, és közben kijárta a szenvedélyek iskoláját, emez csak letörölte róla a port, de ő is kijárta az iskolát, mert így beszél a többiekről, akikről nem tudja, hogy „hol vannak és mit csinálnak”, lemaradtak, ám „emiatt biztosan sokat szenvednek”. Az első személyben beszélő regényhős várja a hajnalt, és biztos benne, a többiek mégis jó úton vannak: „Bolyongnak,

hol csoportosan, hol sebzetten, egyedül, és tántorgó lelkiismerettel keresik a tévedések bolond országútján azt, amit Bélának és nekem meghozott ez az éjszaka: a REMÉNYT.” Ezzel a szóval ér véget a regény; reggel majd kezdődik a tárgyalás... A tárgyalás kimeneteléről már nem értesülünk, felesleges is volna, nem ezen múlik a regény jelentése. Végül is jelentéktelenné válik a tárgyalás, teljesen mindegy, hogy elítélik vagy felmentik a bajba keveredett Bélát, sokkal fontosabb az a tapasztalat, amit a tengerparttól Nagyhalomig vezető hosszú utazás nyújtott az egész társaságnak, azoknak is, akik lemaradtak, a többségnek, és azoknak is, akik az úton maradtak és visszaértek, a keveseknek... Ám mindannyiuk számára egységes a tapasztalat: a szenvedélyek iskolája a remény felé vezet, bár hosszú az út...

A regény egyik hőse azért hagyta ott útközben a Nagyhalom felé utazó társaságot, mert nem kívánt „részt venni ebben az operettben. Nincs semmiféle reális célja.” Azt bizonygatta, hogy fenét sem ér az útjuk, ha még a célját sem ismerik. Egyszerű bohóckodásnak veszi az egész ügyet. Hajnal így interpretálja András szavait az első személyben megszólaló regényhősnek: „Rögeszmésen magyarázza, hogy ha elmenne a tárgyalásra, nevétségessé válna, mert úgysem tud beleszólni a dolgok alakulásába. Valósággal retteg, hogy nevéstéges lesz.” Végül senki sem lesz ott a tárgyaláson, mert a regényben nem is lesz tárgyalás. A tárgyalásnál sokkal fontosabb dolgok történnek a regényben. Valami egészen lehangoló történet játszódik le a regényben, annyira lehangoló, hogy végül a reményen kívül semmi sem marad a regény hősei számára. Már nem is Béla lövéséről van szó, már nem is az öreg tanár bölcsességéről, nem is az ügyvéd védelmi taktikájáról, nem is Béla szerelméről, nem Nagyhalom sivár világáról, nem is a falusiak értetlenségéről, nem is a magas rangú elvtárs gázságáról, sem más elvtársak éppilyen gazemberségéről... Vagyis a regényben mindez csak kerete annak a törtéetésnek, ami sok kitéréssel vezet valami felé, valami elmosódó és homályos felé, amit nagybetűkkel a regény elbeszélője reménynek mond, holott sem ő, sem Béla, de mások sem tudják, hol lakozik ez a remény.

Mindkét szóban forgó könyv Végel László korai munkája. Ám a korai munkákban már felismerhetők azok az elsőrangúan morális kérdések és kételyek, amelyekkel majd az író későbbi munkáiban, regényekben és drámákban, tanulmányokban és naplókban szembesül, az ártatlanság és a bűnösség, a látnok és a gyáva közelsége, a sokfelől leselkedő és sohasem szándékosan választott árulás, a szenvedély és a bűnhődés kettőssége, a múlt és a jelen szembesítése, a csalás és a csalatkozások történései, mindaz tehát, ami néha akadályként, néha segítőként kíséri az ember botladozását a világ dolgai között a ráért időben. Végel László azon írók sorába tartozik, akik számára a formálás, a nyelvi megmunkálás kevesebb problémát

jelent az élet és a történelem által felvetett kérdéseknél. Neki sincs, másoknak sincs kész válasza a feltett kérdésekre, de van írói és emberi bátorsága szembesülni a kérdésekkel, meg is fogalmazza azokat, és mindig a korai munkákban kijelölt útvonalon. Sokan indulnak el ezen az úton, de sokan is térnek le róla, nem látván célját és értelmét, ahogyan *A szenvedélyek tanfolyama* hősei is lemaradoznak az útról... A remény megszólítása az egyetlen esély a kételyekkel és a kérdésekkel való szembesülésre. A remény nem vezet a végső válaszok felé, mert nincsenek végső válaszok, csak szavak vannak, és a szavak felett az író a toronyőr. Ezt mondják Végel László korai munkái, és ez folytatódik majd sokszor kiélezettebb formában, erősebb szavakkal és kíméletlenebbül a későbbiekben.

VÉGEL
LÁSZLÓ
a szenvedélyek
tanfolyama

